

konzervatorskim odlučeno da se drenažni jarak zakopa tijekom 2012. godine.

Radove je na temelju projekta konsolidacije i zaštite od vlage iz tla (autor: Geoexpert PROJEKT d.o.o.) izveo građevinski obrt INGOR iz Karlovca.

Prije zatrpavanja rov je očišćen do otprilike postavljene filter-tkanine, što je uključilo uklanjanje naslaga zemlje i vađenje dijela drenažnog zasipa (oblutica). Zidarskom obradom uređena su revizijska okna – uklonjen je višak morta i oblikovana su dna, a podzemni poklopci prije zatrpavanja prekriveni su čepastom folijom. U postupku zatrpavanja rova drenaže zasip je oblikovan prema projektu i prekriven geotekstilom. Završen drenažni paket prekriven je čepastom folijom, a sloj iznad nje izveden je materijalom iz okolnih iskopa.

Literatura

Kekić 1991 Nikola Nino Kekić, Kratki povijesni pregled župe Kalje, u: Žumberački krijes, Kalendar 1992, 1991: 38 – 66.

Želle 2007 Morena Želle, Budinjak – kapela sv. Petke, HAG, 3/2006, Zagreb, 2007: 170 – 172.

Želle 2008 Morena Želle, Budinjak – kapela sv. Petke, HAG, 4/2007, Zagreb, 2008: 184 – 186.

Želle 2009 Morena Želle, Budinjak – kapela sv. Petke, HAG, 5/2008, Zagreb, 2009: 245 – 247.

Želle 2010 Morena Želle, Budinjak – kapela sv. Petke, HAG, 6/2009, Zagreb, 2010: 245 – 247.

Želle 2011 Morena Želle, Budinjak – kapela sv. Petke, HAG, 7/2010, Zagreb, 2011.

Želle 2012 Morena Želle, Budinjak – kapela sv. Petke, HAG, 8/2011, Zagreb, 2012.

Morena Želle

Summary

Rescue archaeological excavations at the St Petka Chapel site were carried out in 2006 and 2007 and resulted in discovering the foundations of a quadrefoil plan chapel which makes this sacral structure unique in the Republic of Croatia. Conservation works at the site have been carried out since 2008, while archaeological excavations continued in 2011 due to the need of de-levelling the immediate vicinity of the chapel. A stone press was found around the chapel, most probably used for preparing the walking surface while the finds discovered during its cleaning were dated to the period between the 17th and 19th centuries. In addition to contributing to the resolution of the chronological determination of the chapel, the stone press and the foundation discovered in the test ditch about forty meters to the west, suggested an archaeological potential of the space surrounding St Petka Chapel. For the purpose of the early identification of possible archaeological finds, geophysical surveys were carried out in 2012 which encompassed an area of approximately 3000 m². These surveys established the locations, layouts and degrees of preservation of the two sacral structures, of which the larger, parts of whose foundations were found in 2011, was identified as the remains of a Greek Catholic chapel the construction of

which began in the late 19th century and was never completed, while the smaller one was interpreted as a partly destroyed foundation or stone bedding for a wooden structure (most probably older Roman catholic chapel). Along with these results, a smaller scale cemetery is assumed to exist along the east side of the existing chapel of St Petronila.

In 2012 conservation works were continued by filling the drainage ditch at the outer side of the chapel.

Redni broj: 142

Lokalitet: Budinjak – nekropola

Naselje: Budinjak

Grad/općina: Samobor

Pravni status: Z-1584

Razdoblje: P

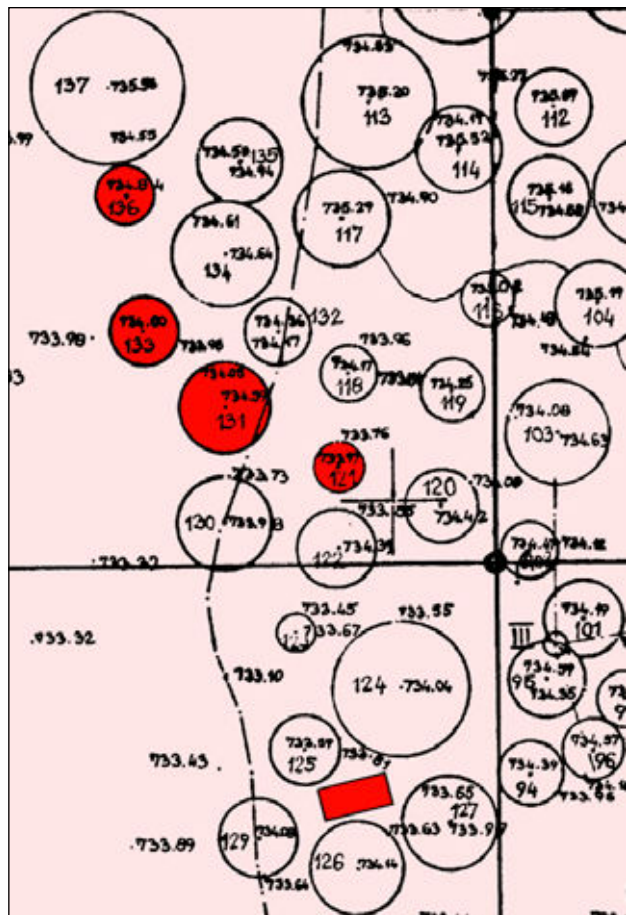
Vrsta radova: zaštitno iskopavanje

U lipnju i srpnju 2012. nastavljeno je sustavno arheološko iskopavanje na prapovijesnoj nekropoli pokraj sela Budinjaka u Žumberku. Voditelj istraživanja bio je Želimir Škoberne, a stručnu ekipu činili su arheolozi Morena Želle, Ivan Cvitković i Vladimira Pavić te Miljenko Gregl – fotograf, Ivica Živko i student Boris Bošković, uz fizičku pomoć radnika iz okolnih žumberačkih sela.

Budinjak je smješten u središnjem dijelu Žumberačke gore, na nadmorskoj visini od 740 m, blizu najviše točke na cesti koja preko Žumberačke gore povezuje Zagreb s gradovima Ozljem i Karlovcem. Istočno od sela prostire se zaravan Budinjačko polje, uz cestu koja iz Budinjaka vodi na jug prema selima Dani i Kordićima. Dolaskom arheologa na Budinjačko polje 1984., ubrzo je utvrđeno da se na tome mjestu nalazi velika nekropola grobnih humaka – tumula s gradinskim naseljem neposredno iznad grobišta. Sedam kilometara istočno, kraj sela Pokleka, i pet kilometara zapadno, kraj sela Sv. Mihalja, također su pronađene nekropole s tumulima, ali mnogo manjega opsega. Stoga se može zaključiti da je budinjačka gradina bila glavno željeznodobno naselje u središnjem dijelu Žumberačke gore, blizu kojega su osnivana i manja središta. Kulturna grupa izdvojena pod imenom Budinjak prvi je put definirana kao

Nekropola grobnih humaka u budinjačkom polju

Istražene površine 2012. godine

Dio istraživanog ravnog terena

stariježeljeznodobna kulturna pojava u Hrvatskoj, zahvaljujući veličini eponimnoga nalazišta i važnosti nalaza, koji su dosad objavljeni samo u manjoj mjeri. Naselje i grobište kraj Budinjaka, čine jedno od najvažnijih ranohaštatskih nalazišta.

Tijekom 2012. ukupna istražena površina iznosila je neto 336 m². Istražena su ukupno četiri tumula: T. 121, T. 131, T. 133 i T. 136 i dio ravnog terena između tumula 124, 125, 126, 127 i 129. Pronađeno je 6 grobova s nalazima i mogućnošću dokumentiranja grobnih jama. Pronađeni

Tumul 131, grobovi 1 i 2

Tumul 131 – grob 1, željezna ogrlica i narukvice

Tumul 131 – grob 2, posuda sa šalicom i pršljen pronađeni su pokraj nogu pokojnika

nalazi odneseni su na restauraciju, a iskopani tumuli vraćeni u prvobitno stanje.

Svi istraživani tumuli bili su otprije djelomično prekopavani te zbog toga u velikoj mjeri oštećeni. Dosta problema uzrokovalo je korijenje koje je uvelike usporavalo iskopavanje i dodatno oštetilo sačuvane grobove s nalazima, stoga na fotografijama neki od grobova nisu vidljivi u svojoj potpunoj veličini, no tijekom iskopavanja bilo ih

Tumul 131 – grob 3, kameni brus i željezne narukvice u djelomično sačuvanom grobu

Tumul 133 – grob 1, brončani luk pijavičaste fibule

je moguće u potpunosti rekonstruirati i zabilježiti. U dijelu istraživanog ravnog terena nije pronađeno materijalnih ostataka. U svim istraživanim tumulima sporadično je pronađeno dosta keramike iz potpuno ili djelomično uništenih grobova.

Tumul T. 121

Promjer tumula iznosio je 7 m. U cijelosti je prekopan, i osim nekoliko fragmenata keramike, nije pronađeno drugih materijalnih ostataka ni tragova grobnih jama.

Tumul T. 131

Tumul je bio pravilnog oblika, Ø 10 m, visine 0,60 m. Prema pronađenim materijalnim ostacima, najbogatiji je tumul pronađen u ovogodišnjim istraživanjima. U njemu su pronađena iznimno vrijedna tri groba s priložima s početka starijeg željeznog doba.

Grob 1 – nalazi se u zapadnom dijelu tumula, duljine je 2,40 m, orijentacije jug-sjever. Priloge koje je sadržavao činili su željezna ogrlica u južnom dijelu groba te dvije željezne narukvice, pršljen i posuda za piće sa šalicom u sjevernom dijelu groba.

Grob 2 – nalazi se u južnom dijelu tumula, duljine je 2,40 m, orijentacije istok-zapad. Prilozi su posuda sa šalicom i pršljen u zapadnom dijelu groba te dvije željezne narukvice u istočnom dijelu groba.

Grob 3 – nalazi se u središtu tumula, duljine je 2,20 m, orijentacije jug-sjever. Oštećena grobna jama sadržavala

Tumul 136 – grob 1, posuda sa šalicom

Tumul 136 – grob 2, zdjela s ručkom

je kameni brus i dvije željezne narukvice u južnom dijelu groba te dislocirane fragmente keramičke posude u sjevernom dijelu groba, koje će se moći rekonstruirati.

Tumul T. 133

Tumul pravilna oblika, Ø 9 m, visine 0,60 m. Vrlo je oštećen prekopavanjem i korijenjem. U njemu je pronađen intaktan grob, premda je i on bio dosta oštećen korijenjem.

Grob 1 – bio je smješten unutar tumula, u sjeveroistočnom kvadrantu iskopa, orijentacije jugoistok-sjeverozapad, oštećen korijenjem. Materijalni ostaci pronađeni u grobu sadržavali su nakit – dijelove halštatske nošnje; željeznu ogrlicu, dvije željezne narukvice i brončanu fibulu – sve u jugoistočnom dijelu groba.

Tumul T. 136

Tumul pravilna oblika, Ø 9 m, visine 0,50 m. Većim dijelom je prekopan. U njemu su pronađena dva groba s keramičkim posudama.

Grob 1 – grobna jama nalazila se uz južni x-profil, orijentacije sjever-jug. Sadržavao je posudu sa šalicom u južnom dijelu groba.

Grob 2 – grobna jama orijentacije istok-zapad nalazila se u zapadnom y-profilu i sadržavala je duboku zdjelu s ručkom, u zapadnom dijelu groba.

Ovogodišnja istraživanja budinjačkog lokaliteta upotpunila su saznanja o nekropoli. Premda su zbog prijašnjih prekopavanja i drveća koje je raslo na tumulima bili uvelike oštećeni, ipak je istraženo 6 grobova koji pripadaju samim počecima starijeg željeznog doba, 8. st. pr. Krista. Karakter grobova s najstarijim keramičkim oblicima i načinima ukrašavanja te nalazi gotovo isključivo željeznog nakita svjedoče o najstarijem halštatskom vremenu nekropole. Sagledavajući arhitekturu, konstrukciju tumula i broj ukopa u tumulima, pripadali bi *Tipu 7* načina ukopa na nekropoli, koji označavaju dva do četiri kosturna ukopa u manjim tumulima (\varnothing 7 – 10 m).

Pri iskopavanju budinjačkoga grobišta svake se godine spoznaje nešto novo; pokadšto se to odnosi na načine ukopa, katkad na grobnu arhitekturu, konstrukciju samih tumula, i na kraju, uvijek na neki nov nalaz ostataka materijalne kulture, kakav nije pronađen u prijašnjim istraživanjima. Ovaj put riječ je o ranohalštatskoj pijavičasto fibuli (tip *sanguisuga*), pronađenoj u grobu 1, tumula 133.

Literatura

Egg et al. 1999 Markus Egg, Ulrike Neuhäuser, Želimir Škoberne, Mit einem Beitrag von Dietrich Anker, Ein Grab mit Schüsselhelm aus Budinjak in Kroatien, Jahrb. RGZM 45, Teil 2, Verlag des Römisch-Germanischen Zentralmuseums, Mainz, 1999: 435 – 472.

Škoberne 1995 Želimir Škoberne, The early Iron age cemetery at Budinjak in the Žumberak mountains (Northwestern Croatia), Archäologisches Korrespondenzblatt 25/3, Verlag des Römisch-Germanischen Zentralmuseums, Mainz, 1995: 291 – 299.

Škoberne 1997 Želimir Škoberne, Budinjak, gradišće in grobišće iz starije železne dobe, Gorjanci – Dolenjski zbornik 1997, Novo mesto, 1997: 92 – 98.

Škoberne 1999 Želimir Škoberne, Budinjak – kneževski tumul (monografija), Muzej grada Zagreba, Zagreb, 1999: 1 – 155.

Škoberne 2001 Želimir Škoberne, Budinjak in Libna – čelade istega livarja, katalog izložbe, Krško, 2001.

Škoberne 2002 Želimir Škoberne, Pregled pretpovijesnih arheoloških istraživanja u Žumberku, katalog izložbe – Žumberak od prapovijesti do kasne antike, Zagreb, 2002.

Škoberne 2003 Želimir Škoberne, Nalaz neuobičajene višeglave igle s budinjačke nekropole, OA, 27, Zagreb, 2003.

Škoberne 2004 Želimir Škoberne, Grupa Budinjak, katalog izložbe „Ratnici na razmeđu Istoka i Zapada – Starije željezno doba u kontinentalnoj Hrvatskoj”, Zagreb, 2004.

Škoberne 2012 Želimir Škoberne, Budinjak – nekropola, HAG, 8/2011, Zagreb, 2012.

Želimir Škoberne

Summary

During June and July 2012 systematic archaeological excavations were continued at the prehistoric necropolis near the village Budinjak in Žumberak. Although part of the grave area was greatly damaged due to previous excavations and plant roots which grew on the tumuli, six graves

from the very early stages of the Early Iron Age, 8th century BC, were successfully investigated and documented.

During excavations at the Budinjak cemetery, new insights are gained each year: sometimes they relate to the methods of burial and at other at the grave architecture, structures of the very tumuli and finally, some new finds of the remains of the material culture are always discovered that were not found during previous excavations. This time it was an early Hallstatt leech-shaped fibula, (type *sanguisuga*) found in grave 12, tumulus 133.

Redni broj: 143

Lokalitet: Buzadovec – Vojvodice (AN 3)

Naselje: Buzadovec

Grad/općina: Gradec

Pravni status: postupak u tijeku

Razdoblje: SV

Vrsta radova: zaštitno iskopavanje

Godine 2011. i 2012. Institut za arheologiju istraživao je ostatke kasnosrednjovjekovnog naselja na lokalitetu AN 3 Buzadovec – Vojvodice, na trasi autoceste A 12 Sveta Helena – GP Gola, dionica Gradec – Kloštar Vojakovački, između stacionaža 4+850 i 5+100. Lokalitet je registriran 2009. kada je tvrtka Kaducej d.o.o. (Vujnović, Burmaz 2010) arheološki pregledala teren, nakon čega ga je 2010. Hrvatski restauratorski probno arheološki istraživao. Prva faza sustavnih zaštitnih istraživanja trajala je od 21. rujna do 31. listopada 2011., na površini od 12174 m² (od ukupne površine zabilježenog lokaliteta veličine 15.360 m²), odnosno na katastarskim česticama za koje su riješeni imovinsko-pravni odnosi i kojima je bilo moguće pristupiti. Druga faza terenskih istraživanja trajala je od 30. srpnja do 10. kolovoza 2012., nakon što je naručitelj riješio imovinsko-pravne odnose za preostale čestice na lokalitetu.

Voditeljica istraživanja bila je dr. sc. Tatjana Tkalčec, a zamjenica dr. sc. Tajana Sekelj Ivančan. U istraživanjima su nadalje iz Instituta sudjelovali Andreja Kudelić, Kristina Turkalj, dr. sc. Siniša Krznar te vanjski suradnici Siniša Majstorović, Ante Vranković i Goran Bilogrivić, dipl. arheolozi, kao i apsolvant arheologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu Ivan Valent. Pomoćne radove obavljao je tim od 15-18 ljudi, mještana iz okolnih sela i gradova. Humus je s terena strojno uklonila tvrtka Kaducej d.o.o. Naručitelj i investitor radova bile su Hrvatske autoceste d.o.o., a sve radove nadzirao je Konzervatorski odjel u Zagrebu.

Detaljniji preliminarni izvještaj o rezultatima istraživanja objavljen je na drugome mjestu te se ovdje donosi skraćeno izvješće (Tkalčec 2013). Lokalitet je smješten u dolini rijeke Glogovnice, uz istočnu stranu njezina toka, na niskim i podzemnim vodama bogatim livadama zvanim Vojvodice, a prostire se i na zapadnim padinama brijega na kojem je smješteno današnje selo Buzadovec. Na osnovi sadašnjih spoznaja, prije znanstvene obrade nalaza i nalazišta koja je u tijeku, preliminarni rezultati istraživanja upućuju na dataciju naselja od 13. do 15. st., s naglaskom na starije razdoblje. Većina otkrivenih objekata pripada kasnosrednjovjekovnome naselju koje se na osnovi rasprostranjenosti